

Årsrapport 2022

Årsrapport 2022 for Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF)

Feltpatrulje på kartleggingsfiske 2022 (Foto: Jan Helmer Olsen)

Årsrapport 2022 for Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) består av sammendrag av forvaltningens drift, med balanse- og resultatregnskap, noteopplysninger og revisjonsberetning.

Årsrapport 2022

Årsrapport 2022 for Tanavassdragets
fiskeforvaltning (TF)

Lokal forvaltning av fisket i Tanavassdraget

Forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i
Tanavassdraget ble vedtatt 4.02.2011 av Kongen i Statsråd.

Forskriften hjemler et lokalt forvaltningsorgan for
Tanavassdraget, Tanavassdragets fiskeforvaltning - TF.
Forvaltningsoppgaver er bl.a. tilrettelegging av fisket,
fiskeoppsyn, fangstrapportering og salg av fiskekort,
informasjon mm. Regler for fisket etter laks i vassdraget
følger imidlertid i all hovedsak av en norsk-finsk
overenskomst.

Tanavassdragets fiskeforvaltning – Deanučázádaga guolástanhálddahus

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) består av ni
medlemmer med personlig stedfortredere. Fiskeberettigede
velger fem medlemmer, mens kommunestyrene i Tana og
Karasjok oppnevner to medlemmer hver blant personer med
rett til stangfiske.

Årsrapport 2022

...

Tanavassdragets
fiskeforvaltning (TF)
forvalter fisk og fisket
i Tanavassdraget.

TF er opprettet i
2011 etter hjemmel i
sær-forskrift.

Fiskeregulering

Arbeidet med fravik av fiskereglene etter artikkel 6 ble gjennomført ved tre møter i januar – februar i forvaltningsgruppa og ett forhandlingsmøte, uten at partene kom til enighet.

Stengingen av laksefiske i Tanavassdraget ble videreført. 28. april ble Finland og Norge enige om å ikke åpne for fiske etter laks i Tanavassdraget i 2022. Dette vedtaket nedfelles i en felles protokoll til Tanaavtalen. Vedtaket medfører endringer i reglene om laksefiske i alle de tre norske forskriftene om fiske i Tanavassdraget.

Det ble åpnet for en bedre adgang til å fiske etter andre arter enn laks og sjørøye i 2022, blant annet åpnes det for fiske etter sjørørret i hele vassdraget. Både tilreisende og fastboende vil ha tilgang til fisket etter andre arter, men med noe ulik fisketid og -redskaper

Årshjulet for forvaltningen av Tanavassdraget

Som følge av etableringen av Tanaavtalen har forvaltningen av Tanavassdraget kommet inn i et fast årlig mønster (Figur 1). Basert på ny informasjon om bestandssituasjonen og erfaringer fra fisket er det mulig å gjøre endringer i forskriftene fra det ene året til neste. Ønsker om endring legges frem i forvaltningsgruppa, og det forhandles frem løsninger som er i tråd med Tanaavtalen, samt er akseptabel for partene. Resultatet legges frem for myndighetene i begge land. Vedtakene fra det norsk-finske møtet sendes deretter på høring før endelige forskrifter blir vedtatt innen 1. april.

Figur 1: Årshjulet for forvaltningen av Tanavassdraget under Tanaavtalen (2016): 1) Fiskesesongen og oppgangsovervåkingen foregår i hovedsak fra juni og ut august, 2) fangstdata og data fra oppgangsovervåking leveres til overvåkingsgruppa senest 15. november, 3) overvåkingsgruppa leverer bestandsvurdering til arbeidsgruppa for forvaltning-forvaltningsgruppa innen 15. desember, 4) Forvaltningsgruppa leverer ønske om

eventuelle endringer i fiskeforskriftene til begge lands myndigheter (Klima- og Miljødepartementet i Norge) basert på blant annet bestandsdataene innen 15. januar, 5) myndighetene og de lokale rettighetshaverne møtes i et felles norsk-finsk møte hvor man blir enige om hvilke av de foreslåtte endringene som er akseptabel, 6) forskriftsendringene sendes ut på høring, 7) justerte forskrifter trer i kraft senest 1. april.

Endringer i fiskeforskriftene

På bakgrunn av bestandssituasjonen i 2021 og svært dårlige prognoser for innsig av laks til Tanavassdraget i 2022, ble det ikke åpnet for laksefiske i 2022, hverken på grenselvstrekningen, på nedre norske del eller i norske sidevassdrag. Det legges opp til at fiske etter sjøørret og andre arter enn laks skal kunne foregå så langt dette er forsvarlig uten at laks beskattes.

Etter hjemmel i Tanaavtalen`s artikkel 16, bestemte norske og finske myndigheter om å ikke åpne for laksefiske i 2022. Hver stat gjør nasjonale vedtak på stans i laksefiske på egne deler av Tanavassdraget. Disse nasjonale vedtakene gir deretter grunnlaget for å nedfelle stansen i laksefisket i en egen protokoll til Tanaavtalen.

På finsk side i grenselvstrekningen ble det likevel fisket etter laks frem til 10. juni både med garnredskaper og stang. Både norske myndigheter og TF reagerte mot det aktive laksefisket på finsk side, til tross for at partene på departementsnivå var blitt enige i april 2022, om å videreføre stengingen av laksefisket i Tanavassdraget fra året før.

Vedtak til mindre endringer har kommet fram gjennom forhandlinger mellom Norge og Finland etter Tanaavtalens artikkel 6. Den norsk-finske arbeidsgruppa for forvaltning forberedte saken, som ble behandlet i et bilateralt møte mellom Norge og Finland. Tanavassdragets fiskeforvaltning har representert de norske lokale fiskerettshaverne i arbeidsgruppa for forvaltning og i det bilaterale møtet.

TF foreslo et predasjonsdempende program og mulig åpning for et lite, kulturbetinget fiske. Etter prosjektsøknad, ble det gitt tillatelse til et kartleggingsfiske etter andre arter.

Fisk og fisket

Organisering av fiskekortsalg

Fiskekortene selges over internett og over disk fra utsalgssteder. Salgs- og fangstregistreringssystem leveres av Fortuna Software fra Lakselv. Pga. at laksefisket ble stengt i fjor, hadde TF kun et begrenset salg av sesongkort og døgnkort til sjøørretfiske i Tanafiske, og til fiske etter andre arter i enkelte sideelver. TF hadde avtaler med fem utsalgssteder til å aktivere kortene og selge kort.

Solgte fiskekort

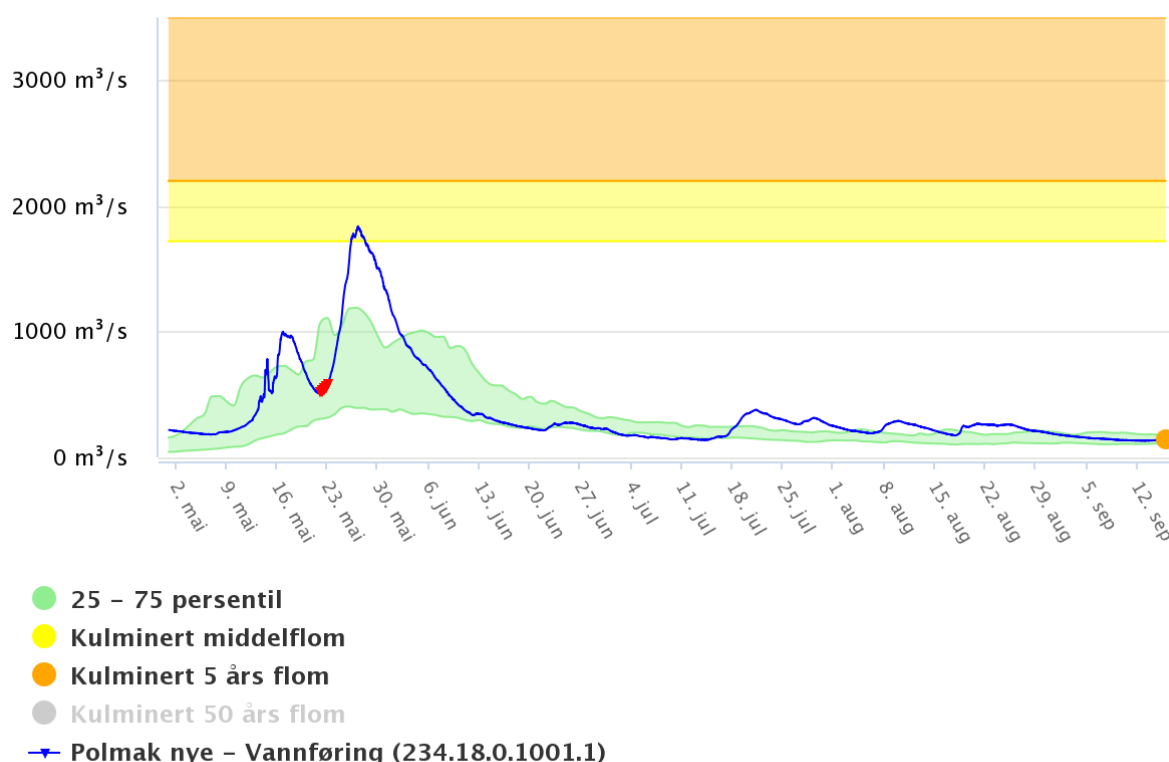
Det ble solgt 178 sesongkort til lokale fiskere i 2022.

Tilreisende fiskere

Det ble solgt 800 fiskedøgn på norsk side av Tanavassdraget i 2022, hvorav 500 døgn var for fiske etter sjørørret, og resten til fiske etter andre arter/ og innlandsfiske.

Vannføring

I 2022 var vannføringen fra midten av juli til slutten av august overfor normalen. Det var to topper i vannføringen i Tanaelva, hvorav den første nådde sin høyeste verdi på 998 m³/s den 16. mai og den andre 1839 m³/s den 27. mai, som er vel over middelflomverdien på 1720 m³/s. I juni måned var vannføringen for det meste vel innenfor de normale verdiene, mens det fra midten av juli til slutten av august heller var høy vannføring.

Figur 2: Figuren viser vannføringen (m³/s) målt ved NVEs målestasjonen i Polmak (234.18.0) fra første mai til 15. september. Heltrukken linje viser vannføringen i 2022. Det grønne feltet viser 25 til 75 persentilene, som sammenligner dagens registrering med vannføringen på samme dato fra mange tidligere år

Overvåking av laksebestanden

Det ble gjennomført overvåking av lakseoppgangen i Tanaelva og i 7 sideelver i 2022 på både norsk og finsk side av Tanavassdraget. Sonarovervåkingen i Tanaelva, ved Polmak, var i drift for femte året. Det var Finsk Naturressursinstitutt (Luke) som hadde ansvar for telle-stasjonens drift. Overvåkingen i sideelver ble gjennomført enten ved hjelp av sonar, videoregistrering eller gytetelling ved snorkeling.

I 2022 ble sonarregistreringer gjennomført i sideelvene Kárášjohka, lešjohka og Máskejohka. Sonaren i Kárášjohka var som tidligere plassert ved Beskkenjárg/Heastanjárga. I Máskejohka var sonaren plassert rett oppstrøms for Boatkanannjárga og som året før var det Norsk institutt for naturforskning – NINA som var ansvarlig for driften. Oppsynet deltok i riggingen og sto for tilsynet på lokaliteten i løpet av sommeren. Sonaren i lešjohka ble som i 2019 og 2020 plassert like ovenfor utløpet av Kárášjohka. Den eldre sonar (Simsonar) ble i 2022 erstattet, men en Aris sonar, en mer moderne modell med bedre opplysning.

I tillegg til sonarovervåkingen ble den årlige videoovervåking av oppgangen til Utsjoki på finsk side (2002-) videreført. Luke gjennomførte også gytetelling i de tre småelvene Akujoki, Nilijoki og øvre Polmakelva.

Luke fulgte også opp ungfishregistreringen sin i Tanaelva, Anárjohka og Utsjoki, en tidsserie som strekker seg tilbake til 1970-tallet.

Fangststatistikken og skjellprøveinnsamlingen er to svært viktige element i overvåkingen av tanalaksen, og dette er TF sitt ansvar på norsk side, men Ettersom laksefisket i Tana var stengt i 2022 på grunn av dårlig bestandsstatus ble verken fangststatistikk eller prøver av fisk samlet i 2022.

Bestandsstatus for laksebestandene

I likhet med 2020 og 2021, har Tanavassdraget i 2022 hatt en veldig lav oppgang av laks, som høyst sannsynlig skyldes ugunstige forhold for laksen i sjøen, ettersom lavt innsig av laks har truffet store deler av Nord-Norges elver. Laksebestandene i Tanavassdraget hadde dessverre dårlige forutsetninger for å takle den mest markante nedgangen i laksebestandene i Nord-Norge siden oppstart av registreringer på 1980 tallet og som startet for 6-7 år siden.

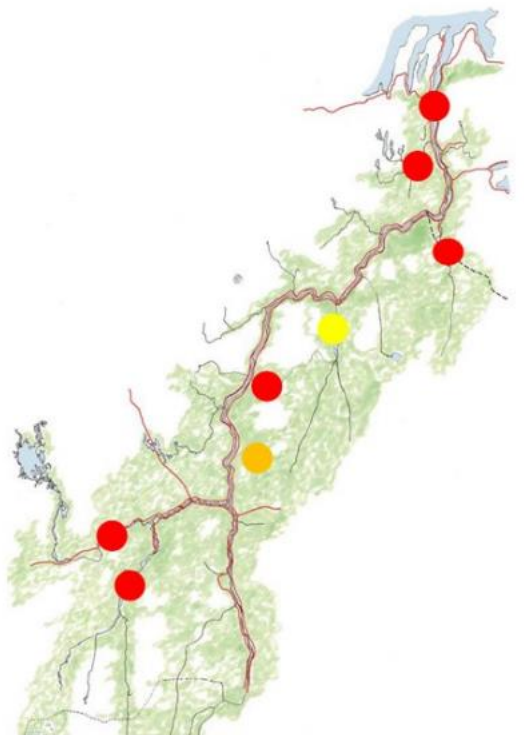
Informasjon om feilberegning av innsig av laks i 2021

TF ved medlem Rune Aslaksen oppdaget feilberegninger av innsig av laks etter publisering av statusrapporten for sesongen 2021 fra forsknings- og overvåkingsgruppe for Tanavassdraget. TF estimerte tilsig av laks i 2021 til å være mellom 91 293 og 94 225 kg, mens forsknings og overvåkingsgruppe estimert innsiget til 73 053 kg.

Forsknings- og overvåkingsgruppe (FOG), etter å ha blitt gjort oppmerksom på feilvurderinger, innrømte feilen gjort i tabell 21 av rapporten ang. den estimert innsig av laks. FOG oppdaget en annen feil i rapporten ang. den estimert gjennomsnittlig vekt og kjønnsfordeling (basert på utdaterte tall, som skulle ha blitt endret iht. nyere observasjoner) av opp vandrende laks som også påvirket TF sine tilleggsberegninger.

Etter TFs kommentarer reviderte forsknings- og overvåkingsgruppe (FOG) det estimerte innsig til 81 897 kg opp vandrende laks i 2021. Spesielt pga. feilen om vekt fra FOG, men også pga. overestimert mengde laks nedstrøms for Polmak telle stasjon, ble den revidert estimert innsig lavere enn TF sine beregninger. FOG argumenterte videre at de manglende 8844 kg laks i vurderinger hadde lite innvirkning på den helhetlige vurderingen av bestandsstatus, ettersom disse manglende fisk var i hovedsak hanfisk som ikke påvirket gytebestandsmål (basert på mengde rogn fra hunnlaks). Dette pga. bruk av feil ratio for kjønnsfordelingen.

Statusrapporten viser at laksebestanden i 7 av 8 godt overvåkede elver, de siste 4 årene hatt svært lite innsig av gytefisk ift. hva disse elvene har kapasitet til.

Figur 3: Kartet fra Anon 2022 viser status for de 8 vurderte laksebestandene i Tanavassdragnet i 2022. Gul viser sannsynligheten for å nå gytebestandsmålet basert på oppgangen de siste fire år (inkl. 2022) er mellom 40 og 75 %, oransje: under 40 % med minst tre av fire år med beskatt bart overskudd og rød: under 40 % med mer enn ett år uten beskatt bart overskudd

Allikevel, til tross for et meget lavt innsig av laks, kan man konstatere at stengingen av fisket har hatt en betydelig positiv effekt på noen av de største laksebestandene i Tanavassdragnet. Selv om Tanaelva, Kárásjohka og Iešjohka fortsatt har ligget under målet, har disse elvene, i 2021 og 2022, hatt et av de største antall gytefisk på mange år. Dette lover godt når disse laksegenerasjonene kommer tilbake 5-8 år etter at rognen ble lagt i grus. Om et ordinært fiske hadde vært tillatt, hadde situasjonen vært omvendt.

Máskejohka har derimot i 2022 hatt sitt laveste registrerte innsig av laks siden 2006. Bestandsutviklingen for Máskejohka reflekterer den kraftig nedgående trend som startet i 2017, som kan observeres i en rekke andre elver i Øst-Finnmark.

Referanse:

Anon. 2023. Status for laksebestandene i Tanavassdragnet i 2022.
Rapport fra overvåknings- og forskningsgruppen for Tana nr. 1/2023.

Prosjekter

Kartleggingsfiske med småmaska garn i Tanavassdraget med fokus på gjedde og ørret

For å kartlegge forekomsten av andre fiskearter enn laks i Tanavassdraget har det blitt gjennomført et kartleggingsfiske i store deler av vassdraget i 2020, 2021 og 2022 med bruk av småmaskede settegarn med maskevidder fra 29 til 45 mm (tråddykkelse opp til 0,20 mm og dybde opp til fire meter). Kartleggingsfisket har hatt fokus på å dokumentere fangstens vekt med mål om å finne sammenhenger mellom maskevidde og størrelsesklasser, samt garndybde og innslag av større individer og bifangst av laks.

Kartleggingsfiske i 2022– Goššjohka, Bávttajohka og Válgjohka

Kartleggingsfiske i Bávttajohka i juni 2022. Bilde: Jan Helmer Olsen

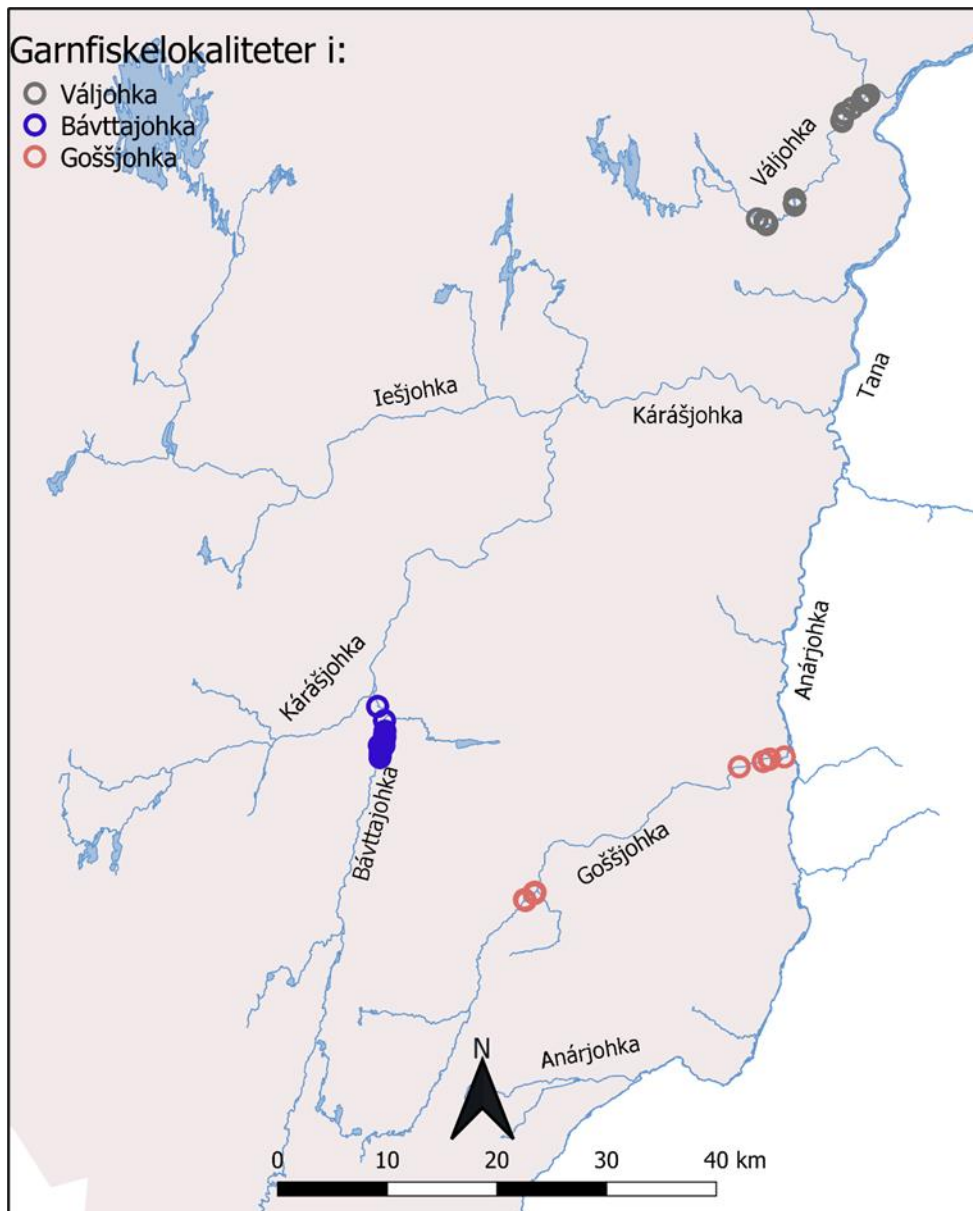
I perioden 07.06.22-12.06.22, 12.06.22-16.06.22 og 10.06.22-17.06.22 ble det gjennomført et kartleggingsfiske av tre grupper med utvalgte fiskere i henholdsvis Goššjohka, Bávttajohka og Válgjohka med småmaskede garn. Kartleggingsfisket var en videreføring av kartleggingsfisket som har foregått i Tanavassdraget i 2020 og 2021 og ble gjennomført for å supplere dette datamaterialet (presentert i TF-rapport 2021-04).

All fangst ble registrert på egne fangstskjema. Informasjon om garnene ble registrert på egne garnskjema sammen med informasjon om plassering og når garnet ble satt ut og tatt opp. Det ble brukt en rekke ulike garn med ulike lengder og dybder som resulterer i garn med ulike areal.

For å standardisere estimatene for fangst per innsats (CPUE- «*Catch per unit effort*») ble fangsten justert i forhold til garnareal og garndøgn. Estimat for CPUE blir derfor

gjennomsnittlig fangst pr. 100 m² garn pr. garndøgn. CPUE ga mulighet å estimere tetthet av de ulike arter ved de undersøkte lokaliteter.

Et fiske gjennomført av utvalgte fiskere med instruks for føring av detaljert fangstrapport har i stor grad forenklet håndteringen av datamaterialet samtidig som det har gjort dataen mer pålitelig sammenlignet med tidligere. Å engasjere små grupper med fiskere har også åpnet opp for å samle mer detaljert informasjon om bl.a. fisketid og plassering av garnene, noe som er til stor hjelp ved bl.a. beregning av fangst per innsats (CPUE).

Kart over registrerte fiskelokaliteter under kartleggingsfiske i perioden 07.06.22-12.06.22, 12.06.22-16.06.22 og 10.06.22-17.06.22 i hhv. Goššjohka, Bávttajohka og Våljohka.

Tabell 1: Tabell 1 viser rapportert fangst av gitt art i gitt elv under kartleggingsfisket i perioden 07.06.22-12.06.22, 12.06.22-16.06.22 og 10.06.22-17.06.22 i hhv. Goššjohka, Bávttajohka og Váljohka, samt sum av alle.

Elv	Gjedde	Ørret	Harr	Sik	Abbor	Laks
Goššjohka	12	11	67	0	0	0
Bávttajohka	33	0	9	19	76	0
Váljohka	119	0	27	58	170	1
SUM	164	11	103	77	246	1

Samlet sett var fiskeinnsatsen i form av garndøgn nesten dobbelt så høy i Bávttajohka sammenlignet med Goššjohka og Váljohka med hhv. 30, 15,5 og 16 garndøgn. Samtidig var også samlet garnareal gjennom perioden betraktelig lavere i Goššjohka (750 m²) sammenlignet med Bávttajohka (2152 m²) og Váljohka (2085 m²). Når vi videre setter samlet fangst opp mot fangstinnsats (fangst i antall pr. 100 m² garn pr. døgn, CPUE) ser man tydelig forskjell i CPUE mellom arter og elver (se følgende tabell).

	Fangst pr. garndøgn pr. 100m ²				
Elv	Gjedde	Ørret	Harr	Sik	Abbor
Goššjohka	2,53±2,28	2,08±1,42	7,15±5,24		
Bávttajohka	4,71±7,66		2,98±2,95	6,65±6,84	14,3±13,0
Váljohka	8,71±4,22		4,71±2,45	4,99±3,15	46,2±90,5

Tabell 2: Tabell 2 viser gjennomsnittlig (± Standard avvik) fangst pr. 100 m² garnareal pr. døgn (24 timer) av gitt art i gitt elv under kartleggingsfisket i perioden 07.06.22-12.06.22, 12.06.22-16.06.22 og 10.06.22-17.06.22 i hhv. Goššjohka, Bávttajohka og Váljohka.

I Goššjohka og Bávttajohka kan se ut til å være lave tettheter av gjedder sammenlignet med Váljohka. På en gjennomsnittlig garnlokalitet i Bávttajohka vil man da kunne forvente å få 4-5 gjedder i døgnet. Samtidig vil man på en gjennomsnittlig lokalitet i Váljohka kunne forvente nesten det dobbelte antall gjedder ved samme fiskeinnsats.

Ett videre diskusjonsmoment vil være i hvilken grad CPUE reflekterer fisketetthet og hvor egnet denne metoden er til å sammenligne tettheter av fiskearter mellom kulper, luoppaler, innsjøer og ikke minst mellom elver.

I tråd med tidligere resultater (TF-rapport 2021-04) ser vi også her at gjennomsnittsvekten av fangsten er lite representativ for selektiviteten av småmaskede garn i et fiske etter gjedde og ørret. Den størrelsen det fanges mest av er gjennomgående lavere enn gjennomsnittsvekten i den samlede fangsten. Det er allikevel viktig å bemerke seg at et fiske med småmaskede garn i stor grad beskatter gjedder i lengdeintervallet 40-60 cm, men ikke uten at gjedder i lengdeintervallet 50-70 cm (kannibal-gjedder) også beskattes.

Test av utstyr til uttak av den uønskede pukkellaksen

Etter mange års fravær fikk man igjen oppgang av pukkellaks til Tanavassdraget i 2017. Oppgangen av pukkellaks fortsatte i 2019 og steg til nye høyder i 2021.

Pukkellaksen representerer en alvorlig trussel mot den naturlig forekommende laksebestanden i Tanavassdraget, blant annet ved å konkurrere om gyteplasser og andre ressurser som bestanden av Tana-laks er helt avhengig av. Den alvorlige faren pukkellaksen representerer har TF har påpekt overfor både Klima – og miljødepartementet og Miljødirektoratet ved flere anledninger.

Oppgangsregistreringer fra 2021 tilsier at mer enn 50 000 pukkellaks har gått opp for å gyte i Tanavassdraget i 2021. Om alle parametere er med pukkellaksen, kan det i de neste invasjonen om 2 – 4 år, komme 1 000 000, (en million) pukkellaks bare til Tanaelva. For TF er det innlysende at slike mengder ikke er mulig å handtere i Tanaelva. Mesteparten av pukkellaksen som fanges i 2023, må tas ut i sjøen, før de når elvemunningene.

2022 sommeren ble brukt til test av utstyr ved uttesting av tverrstengsel i nedre norsk del av Tanaelva, med moderne ledegjerde av plastrør, kjettinger - vaiere, blylodd og kameraer på begge sider av porten/åpningen er viktig å få testet ut, slik at man er forberedt til ny pukkellaks invasjon i 2023. Istedenfor jodduer/ merder, brukes kameraer for å registrere oppgangen via «porten». Hvorvidt metoden kan brukes i andre vassdrag, får komme etter erfaringene fra årets tverrstengsels prosjekt.

Etter befaring, anbefales stenging av Seaiddá nuorri ved Avnnotgurra som går øst for Seaiddásuolu. Tverrstengselet rigges opp med kamera og åpning ved eiendommen til Arne Nilsen på vest siden av Seaiddásuolu. I 2023 vil det ikke brukes jodduer/fangstmærer i stengselet.

Forslaget om lokaliseringen for kamera overvåking ved Arne Nilsen er vurdert ift. topografisk-, dybde-, bunn-, strøm- og vindforholdene, nærhet til strømtilførsel, samt enkelt logistisk tilgang.

Kort avstand fra bredde til bredde ved hovedløp (østlig løp), relativt grunne forhold, stabil bunn, relativt lav strømhastighet, beskyttelse mot vind og bølger samt gode logistisk tilgang gjør lokalisering ved Arne Nilsen ideelt for plassering av overvåkingslokalitet med tanke på en fremtidig sperrefelle.

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) fikk finansiert prosjektet med tilskudd kr. 1 280 000,- fra Miljødirektoratet.

Planlegging av uttak av pukkellaks i Máskejohka

TF har etter forespørsel fra Miljødirektoratet påtatt seg befaringen av aktuelle lokaliteter tilpasset for plassering av en felle med ledegjerde av faste aluminiumrister og fangstbur for uttak av pukkellaks i Máskejohka i 2023.

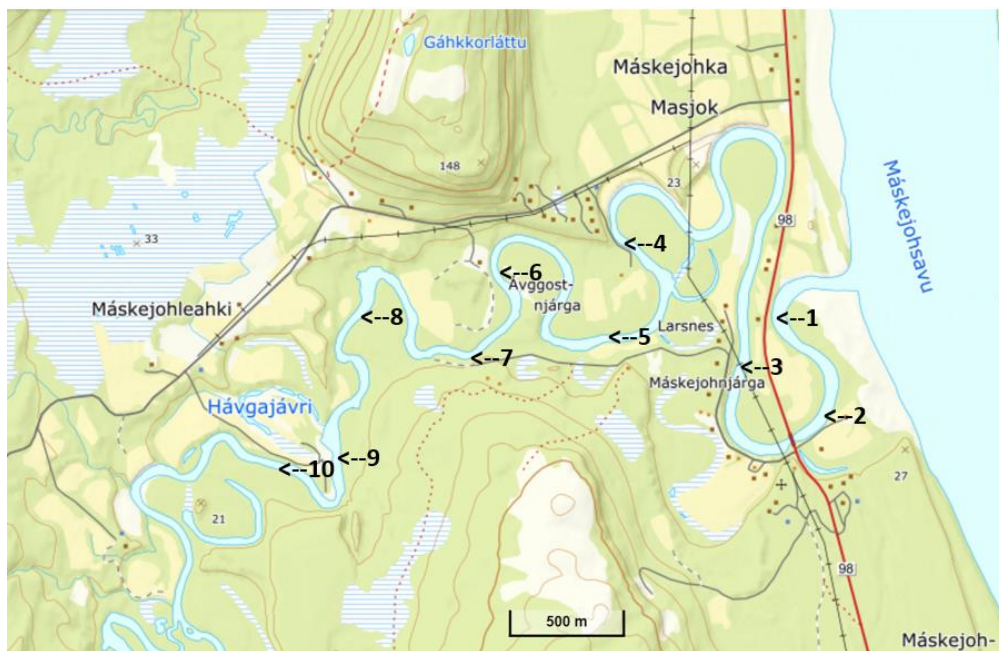

Bilde av samme type felle-konstruksjon som skal brukes i Máskejohka i 2023, her i Karpelva (Sør-Varanger).
Bilde: Statsforvalter i Troms og Finnmark.

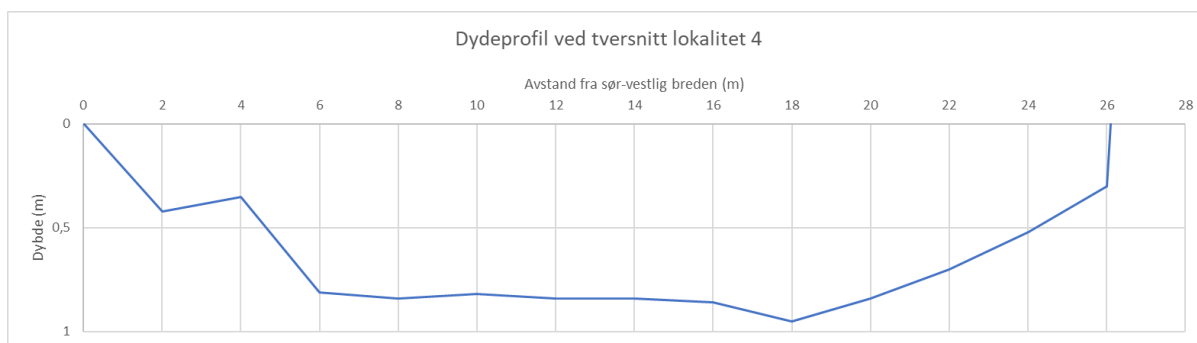
Det ble i oktober 2022 befart 10 lokaliteter i nedre del av Máskejohka. I dialog med Miljødirektoratet, ble følgende kriterier for valg av lokalitet definert:

1. Plassering må være lengst mulig nedstrøm, og i det minste nedstrøms for lokalitetene der gyting av pukkellaks ble observert under befaring i 2021.
2. Dybden må tillate tilgang med vadebukse på hele tverrsnitt.
3. Bunnen må være av fast materiale, uten bevegelig sand.
4. Strømhastighet må være lavest mulig.
5. Lokalitet må være i nærheten av vei.

Basert på disse kriteriene, oppmålte parameter og dialog med både lokale fiskere og fiskeoppsyn ble lokalitet 4 på kartet (på øst siden av Langenæs) pekt ut som best egnet. Lokaliteten har enkel tilgang via grusvei med elvebredden på Finnmarkseiendomen, det finnes ingen potensiell gyteplass nedstrøm i Máskejohka, maks dybden er på 0,95 m, bunn er fast over hele bredden (består av fast leire med innslag av grus), strømhastighet bør være innenfor det som er akseptabel med ca. 0,5 m/s målt i overflaten under normal vannføring.

Kartoversikt ovenfor befarte lokaliteter i Måskejohka for uttak av pukkellaks med felle.

Bilder og dybde profil av den utvalgte lokalitet for uttak av pukkellaks i Måskejohka i sommer 2023. (Bilder og illustrasjon: TF)

TF har i desember 2022 under sak 67/2022 vedtatt å ta av seg ansvaret for uttak av pukkellaks i Måskejohka, med finansiering fra Miljødirektoratet for prosjektet.

Etter vedtaket, sendte TF administrasjon spesifikasjoner for ønskede dimensjoner for felle og tilpasninger av fangstkammer for utprøving av et sorteringssystem basert på økning av strømhastighet. Dette etter erfaringer fra andre forpaktere som har observert at pukkellaks viste mindre motstand i sterkere strøm.

TF sendte deretter et budsjettforslag for drift av felle til Miljødirektoratet, som per dags dato er under siste avklaringer.

Gytefisktelling ved snorkeling i 2022

I 2022 ble innsatsen fra TF for gytefisktelling ved snorkeling noe redusert sammenlignet med tidligere år pga. utskifting av rådgiver/ biolog rett ved oppstart av gytetiden. Telling ble allikevel gjennomført i Báišjohka som har den lengste, og uavbrutte, tidsserien for gytefisktelling ved snorkeling på norsk side av Tanavassdraget.

I 2022 ble tellingen av gytefisk startet ved utløp av Njárbesjávri (der eldre kilder hevder at enkelte laks ble tatt), ca. 1 km oppstrøm for det offentlige vandringshinder og ca. 6 km oppstrøm vanlig oppstart for telling. Det ble ikke observert anadromfisk på strekningen og forholdene frem til den offentlige anadrom strekning kan beskrives som uegnet for gyting av laks pga. uegnet substrat, eller for lite vann.

Bilde av utløpet av Njárbesjávri. (Pierre Fagard, TF)

Resultatene fra gytefisktellingen i Báíšjohka er oppsummert i følgende tabell.

Laks						Ørret				Harr	Annet
Små		Mellom		Stor		Resident	Sjøørret				
Hun	Han	Hun	Han	Hun	Han		<1 kg	1-3 kg	>3 kg		
16	14	5	8	0	0	3	2	2	1	15	4 Laksender

Tabell 3: Tabellen viser antall observert fisk ved snorkeling i Báíšjohka fra Njárbesjávrí til utløpet i Tanaelva den 21. og 23. september 2023.

Basert på direkte observasjoner av fisk, kan man anslå at den gjennomsnittlige vekten for små hunnlaks lå på ca. 2 kg og ca. 4 kg for mellom laks. Med 16 små hunnlaks og 5 mellom hunnlaks, blir den totale vekten av hunnlaks på ca. 52 kg. Noe som ligger langt under gytebestandsmålet på 395 kg. Observasjoner av en rekke steder der gyteforhold var svært gode med nærmest fravær av fisk eller gytegroper, bekrefter at i likhet med de fleste elver i Tanavassdraget har heller ikke Báíšjohka prestert som den bør.

Bildet viser ei fin hunnlaks fra Báíšjohka i aktivitet på sin gytegrup (hannen var litt nedstrøm). (Bilde, Pierre Fagard, TF)

Sonarregistrering av oppvandrende fisk i Máskejohka

I Máskejohka, i tillegg til bistand ved installasjon, logistikk og demontering, har TF bistått Norsk institutt for naturforskning (NINA) ved analyse av videodata.

Overvåking av vandrende fisk ved hjelp av sonar, selv om den klarer å fange opp nærmest enhver vandrende fisk og deres størrelse, må suppleres med videoovervåking for artsidentifisering, som deretter fører til en pålitelig estimering av antall individer fra ulike arter som har vandret forbi sonaren.

I likhet med 2020 og 2022 har antall laks som vandret opp i Máskejohka vært på et veldig lavt nivå, med estimert 589 laks som passerte telle stasjonen.

Bilde fra videoovervåking viser at enkelte pukkellaks fra partallsår har vandret opp i Máskejohka sommeren 2022.

Fiskeoppsynet og felttjenesten

Det er TF som har ansvaret for fiskeoppsynet i vassdraget jf. Tanaforskrifta § 12. På riksgrensestrekingen skal oppsynet skje i samråd med Fylkesmannen i Finnmark- som har ansvar for å ha kontakt med finske myndigheter, og Statens naturoppsyn (SNO). SNO driftet oppsynet på grensa delvis ved egne ansatte, og delvis ved tjenestekjøp fra TF-oppsynet. Oppsynet på grenseelvstrekingen skjer også i nært samarbeid med oppsynet på finsk side.

TF hadde 9 oppsyns- og feltbetjenter ansatt i 2022; med 6 i Karasjok og 3 i Tana.

Administrasjonen er ansvarlig for TFs felttjeneste og setter rammene for virksomheten.

Ansatte i Tana:

- Magne Ballovara
- Jim Roar Wigelius
- Tom Hardy

Ansatte i Karasjok;

- Dan Vidar Rasmus
- Hans Petter Guttorm Johnsen
- Jon Andreas Rognerud Eira

- Sammol J. Nystad
- Sire Fors Grønmo
- Kátjá Márja B. Grønnli

Oppsynets primære rolle er å ivareta Tanavassdragets miljøverdier samt forebygge miljøkriminalitet. Oppsynet har ansvar for å håndheve gjeldende fiskeforskrifter for Tanavassdraget. Veiledning og informasjon er en viktig del av jobben.

Vi kan grovt dele oppsynsarbeidet i to kategorier; det forebyggende arbeidet og målrettet arbeid for å avsløre regelbrudd. Det aller meste av oppsynsarbeidet i vassdraget er forebyggende. Oppsynet er synlig til stede, kontrollerer fiskekort og bruker tid til å snakke med fiskerne. Når oppsynet blir kjent med spesielle utfordringer med brudd på forskriftene, kan de under spesielle oppdrag opptre i skjul.

I 2022 var det et begrenset fiske etter sjørret og andre arter i Tanamunningen, nedre norsk del, i grenselvstrekningen og i sideelvene. Det er kun kontrollene som foretas på norsk side av grensen, samt alt båtfiske, som registreres. Registreringene skal føres inn på skjema eller rett i excel-fil minimum hver 14. dag. Under felles oppsynsturer med SNO fører ikke TF-betjenten skjema.

Tilsyn oppgangstelling

I 2022 har det vært aktivitet ved registrering av lakseoppgang med sonar og video. Det har vært sonarer i Tanaelva (Polmak), Máskejohka, Kárášjohka (Bieskkenjarga) og lešjohka. Oppsynet har hatt oppgaver knyttet til sonarene.

Sonarene i Máskejohka, Kárášjohka og lešjohka ble driftet av Norsk institutt for Naturforskning (NINA), og den i Tanaelva ble driftet av Finsk Naturressursinstitutt (Luke). TF har avtale om å følge opp logistikken for alle disse lokalitetene. Oppsynet var med å rigge opp sonaren i Máskejohka, Kárášjohka og lešjohka og har vedlikeholdt der gjennom sesongen. Ledegjerdene på lokalitetene har i stor grad vært vedlikeholdsfrie.

Tilsyn prosjekter

Både tillatelsen til uttak av pukkellaks og kartleggingen av andre fiskearter ved bruk av småmaskede garn inneholdt strenge krav til fisket skulle gjennomføres i tett kontakt med TF og oppsynet, inkludert SNO.

Kartleggingsfisket etter andre arter foregikk i store deler av vassdraget fra isgang til 31. august, og oppfølgingen av kartleggingsfisket ble bistått av TFs feltbetjenter.

Møter og representasjon

TF-møter i 2022

TF har avholdt 5 plenumsmøter og behandlet 68 saker i henhold til forskriftens krav. 4 møter var fysiske møter og ett møte ble avholdt som teams-møte. TF medlemmenes fremmøte var 92 %.

Saker som er behandlet:

- Forslag til endringer av fiskeregler ble behandlet ved tre TF møter (januar, mars og juni), og var den enkeltsaken som tok mest ressurser i 2022. I forhold til oppgaven, tar de årlige endringer av fiskereglene for lang tid og bruk av uforholdsmessige store ressurser.
- TF har behandlet 5 laksebrev, etter kjøp/salg av eiendom, overdragelse av laksebrev ved generasjonsskifte, eller ved bytte av fiskesone. En ny søknad om laksebrev ble innvilget. 11 laksebrev ble inndratt.
- Prosjekter. Test av utstyr ved tverrstengsel ved Seida holmen nedstrøms Tana bru i nedre norsk del av Tanaelva, med moderne ledegjerde av plastrør, kjettinger - vaiere, blylodd og kameraer på begge sider av porten/åpningen var det største prosjektet i 2022
- Åpning av salg av innlandsfiskekort i Tanavassdragets sideelver.
-

Andre møter

Forhandlinger av fiskeregler

Fiskereglene gjelder i fem år fra avtalens ikrafttredelse. Fiskereglene gjelder deretter i perioder på sju år, med mindre en av partene tidligere anmoder om endringer. Anmodning om endring av fiskereglene skal legges fram senest to år før utløpet av fiskereglens gyldighetsperiode. Etter Artikkel 6 er det gitt partene adgang til å fravike fiskereglene.

Etter fem års erfaringer av Tanaavtalen med fiskeregler som trådte i kraft til 2017 - sesongen, vurderes det seg at den samlede ressursbruken ved de årlige små justeringer/endringer i regeldetaljer blir altfor høye, ift. nytteverdien av de små årlige endringene.

I tillegg er det avtalt en klausul om minimum to års oppsigelsestid av fiskeregler i et vassdrag, er i seg selv selvmotsigende ift. at avtalen skal være moderne og fleksibel.

Norge og Finland åpnet forhandlinger om fiskeregler i juni 2020. I januar 2021 ble det syvende forhandlingsmøte avholdt. Forhandlingene ble utsatt i mars 2021, da det ikke ble åpnet for laksefiske i 2021. Hovedformålet med forhandlingene er å gjøre mindre endringer i vedlegg II til Tanaavtalen for å tilstrebe at fisket og fiskeforvaltningen i vassdraget fungerer best mulig. Etter erfaringer fra hvordan fiskereglene og Avtalen har fungert, spesielt i forhold til særlig mangelfull statlig forvaltning av pukkellaksen både i 2019 og i 2021, er det behov for større gjennomgang av reglens og Avtalens reelle innhold.

John Nystad, Benn Larsen og Reidar Varsi var TFs representanter i forhandlingsdelegasjonen. Hans-Erik Varsi er med i sekretariatet på norsk side.

International gathering of indigenous salmon people of International Year of the Salmon (IYS) Synthesis Symposium

I regi av Salcul prosjektet deltok TF med to representanter til en internasjonal samling av urfolk som har laks som et av sine kulturbærende element. Møtet tok sted i Vancouver (Canada) i begynnelsen av oktober 2022.

Hovedmålet med samlingen var å rette fokus mot urfolks forvaltning- og kunnskapssystemer og hvordan disse kan forbedre dagens forvaltningspraksis. TF bidro med foredrag, felles arbeidsøkt og dro nytte av inspirerende foredrag i et meget berikende sosialt samvær.

Intensjonal urfolkssamling ble etterfulgt av internasjonale laksens år-symposium, organisert i regi av *North Pacific Anadromous Fish Commission* (NPACFC) og *North Atlantic Salmon Conservation Organization* (NASCO). Symposium inneholdt 45 foredrag fra ulike forsknings- og forvaltningsfelt rundt både Atlanterhavs- og Stilhavslakser.

TF medlemmer 2019 – 2023

TF medlemmer er vist i tabell 4. Ved TF møte 3. desember 2021, ble Benn Larsen valgt som TF-leder og John Nystad valgt som nestleder for perioden desember 2021 – november 2023.

Tabell 4: Tanavassdragets fiskeforvaltning 2019 - 2023

TF-medlem	Personlig stedfortreder	Valgt/oppnevnt av
Benn Larsen (leder)	Hilde Sabbasen	Fellesmøte
John Nystad (n-leder)	Kjell Olav Guttorm	Karasjok kommune
Máret Guhttor	Márjá-Liissá Partapuoli	Tana kommune
Steinar R. Pedersen	Hartvik Hansen	Tana kommune
Solveig Boine Nikkinen	Jan Idar Somby	Karasjok kommune
Rune Aslaksen	Jorunn A. Sottinen	Fellesmøte
Reidar Varsi	Oskar Trosten	Fellesmøte
Dan Vidar Rasmus	Alma Helander	Fellesmøte
Asbjørn Guttorm	Liv Tone Boine	Fellesmøte

Etter flytting, byttet Tana kommune stedfortreder Per Ivar Stranden med Hartvik Hansen.

Ved TF møte 11. oktober 2022 ble John Nystad konstituert som leder, og Benn Larsen ble konstituert som direktør.

Antall fiskeberettigede etter Tanaforskriftens § 3

Per 31.12.2022 har 324 personer fiskerett med garn etter Tanaforskriftens § 3.

Administrasjon

Direktøren er øverst administrative leder i TF, og ivaretar ansvaret i samsvar med delegasjon fra TF til direktør. I fiskesesongen engasjeres i tillegg oppsynsbetjenter. For å ivareta forvaltningsoppgaver inklusive oppsyns-tjenesten har TF i 2022 hatt 4 årsverk. Av dette utgjør oppsyns- og felttjenesten 2 årsverk. Administrasjonen består av:

- Hans-Erik Varsi, direktør. Sykemeldt fra oktober ut året.
- Benn Larsen konstituert som direktør 11.10.22

- Sigurd Domaas, rådgiver til 10.08.2022
- Pierre Fagard, rådgiver fra 22.08.2022

Økonomi

Årsregnskapet består av balanse pr 31. desember 2022, aktivitetsregnskap med noteopplysninger.

TFs regnskap 2022	Sum kr.
Sum driftsinntekter	- 6 432 945
Sum driftskostnader	6 442 216
Sum driftsresultat	9 271
Sum finansposter	- 11 834
Årsresultat	- 2 563

Etter netto finansposter blir Årsresultatet kr. – 2 563,-

Fond

Samlet fondskontoer pr. 31.12.2022 er kr. 5 699 794,-

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapslovens § 3-3 bekreftes det at forutsetningene for fortsatt drift er til stede.

Drøfting;

Det ble foretatt små suppleringer med korrigeringer på enkelte ord i avsnitt.

Direktørens innstilling:

Tanavassdragets fiskeforvaltning godkjenner fremlagte årsrapport 2022, med de endringer som ble fremmet på møtet.

Vedtak:

Direktørens innstilling, med de endringer som ble gjort på møtet, enstemmig godkjent.